

تاریخ ۱

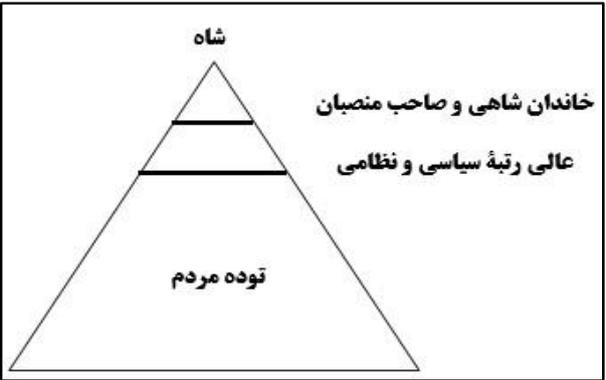
دهم علوم انسانی

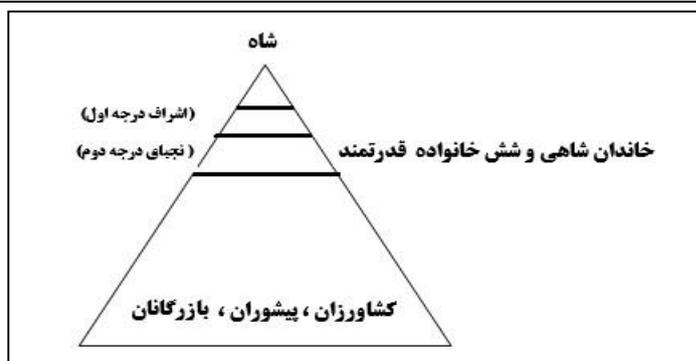
تهیه کننده: احمد اسدی اقدم - دبیر تاریخ (آذربایجان شرقی - مرند)

درس ۱۲: جامعه و خانواده

ردیف	متن سوالات			
۱	چرا بررسی اوضاع اجتماعی گذشته، موضوعی جالب و در خور اهمیت است؟ چراکه مردم و جامعه، از ارکان اساسی هر تمدن و کشوری محسوب می شوند			
۲	ارکان اساسی هر تمدن و است. مردم و جامعه			
قشرها و طبقات اجتماعی				
۳	نظام اجتماعی جامعه نخستین آریایی چگونه بود؟ (پرسش نمونه ۱) اقوام آریایی به صورت قبیله ای زندگی می کردند و کسانی که از نظر نژاد، زبان و باورهای دینی مشترک بودند درون یک قبیله قرار می گرفتند. هر قبیله شامل چند طایفه بود و طایفه نیز خود به چندین خانواده بزرگ تقسیم می شد. در کنار این رده بندی قبیله ای، نوعی تقسیم بندی اجتماعی سه گانه بر اساس شغل و پیشه افراد هم وجود داشت که در آن افراد به سه قشر روحانیون، جنگجویان، کشاورزان و شبانان تقسیم شده بودند. وجود قشرهای سه گانه آریایی در آغاز، معرف نوعی تقسیم کار و دسته بندی حرفه ای به شمار می رفت و به نظر می رسید قشری بر قشر دیگر، برتری و امتیاز خیلی خاصی نداشته است			
۴	ساختار جامعه قبیله ای آریاییان از چه قسمت هایی تشکیل شده بود؟ اقوام آریایی به صورت قبیله ای زندگی می کردند و کسانی که از نظر نژاد، زبان و باورهای دینی مشترک بودند درون یک قبیله قرار می گرفتند. هر قبیله شامل چند طایفه بود و طایفه نیز خود به چندین خانواده بزرگ تقسیم می شد			
۵	اقوام آریایی مهاجر به ایران پس از استقرار در مناطق مختلف ایران چه جامعه ای را به وجود آوردند؟ این قبایل پس از استقرار در مناطق مختلف ایران، جامعه ای شبانی و روستایی را به وجود آوردند			
۶	ویژگی های اقوام آریایی مهاجر به ایران را بنویسید؟ از قبیله های گوناگونی تشکیل میشود که از نظر تبار و زبان خویشاوند بودند و باورهای دینی مشترکی داشتند			
۷	تقسیم بندی اجتماعی سه گانه قبایل آریایی را بر پایه ی شغل و پیشه افراد بنویسید؟			
	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>روحانیان</td> <td>جنگجویان</td> <td>کشاورزان و شبانان</td> </tr> </table>	روحانیان	جنگجویان	کشاورزان و شبانان
روحانیان	جنگجویان	کشاورزان و شبانان		
۸	وجود قشرهای سه گانه آریایی در آغاز نشانگر چه بود؟ وجود قشرهای سه گانه آریایی در آغاز، معرف نوعی تقسیم کار و دسته بندی حرفه ای به شمار می رفت و به نظر می رسید قشری بر قشر دیگر، برتری و امتیاز خیلی خاصی نداشته است			

دوره ماد و هخامنشی:

۹	<p>چه عواملی موجب ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی آن در بین قبایل آریایی شد؟ پس از آن که اقوام آریایی حکومت تشکیل دادند سرزمین‌های مختلف را فتح کردند و به تدریج افراد و خاندان‌هایی که اداره‌ی حکومت را برعهده داشتند به ثروت بیشتر و منزلت بالاتر دست یافتند. تمرکز قدرت و ثروت در نزد عده‌ای خاص موجب ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی آن شد.</p>
۱۰	<p>در نظام اجتماعی جامعه‌ی ایرانی در دوره‌ی هخامنشیان، چه تغییر و تحولاتی ایجاد شد؟ (پرسش نمونه ۲)</p> <p>در زمان هخامنشیان بدلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت. در این دوران خاندان‌های بزرگ شاهی از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری، فرماندهی ارتش و سایر مناصب مهم حکومتی منصوب می‌شدند، ثروت و زمین‌های زیادی داشتند و امتیازات ویژه‌ای برخوردار بودند که دیگران از آن محروم بودند. تفاوت و نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی عصر هخامنشیان در خوراک، پوشاک، آداب معاشرت، تحصیل و... نمود داشت.</p>
۱۱	<p>چرا در زمان هخامنشیان نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت؟ به دلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی</p>
۱۲	<p>در زمان هخامنشیان چگونه طبقه‌ای از اشراف و بزرگان شکل گرفت که علاوه بر امتیازات اقتصادی، از مقام و منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار بودند؟</p> <p>در دوران هخامنشیان، اعضای خاندان‌های بزرگ که خانواده شاهی در رأس آنها قرار داشت، از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری، فرماندهی ارتش و سایر مناصب مهم حکومتی منصوب می‌شدند. آنان دارایی‌های هنگفتی کسب کرده و صاحب زمین‌های وسیعی، به ویژه در مناطق فتح شده بودند. به قول هرودوت، این خاندانها امتیازات ویژه‌ای داشتند که دیگران از آن محروم بودند. بدینگونه در زمان هخامنشیان طبقه‌ای از اشراف و بزرگان شکل گرفت که علاوه بر امتیازات ویژه اقتصادی، از مقام و منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار بودند.</p>
۱۳	<p>چرا در دوره‌ی هخامنشیان تفاوت‌های طبقاتی نسبت به ماد زیاد شد؟</p> <p>در زمان هخامنشیان با افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.</p>
۱۴	<p>در رأس خاندان شاهی هخامنشیان کدام خانواده بود؟ خانواده شاه</p>
۱۵	<p>در دوران هخامنشیان، اعضای خاندان‌های بزرگ به چه مناصبی منصوب می‌شدند؟</p> <p>از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری، فرماندهی ارتش و سایر مناصب حکومتی منصوب می‌شدند.</p>
۱۶	<p>کدام مورخان خارجی نمونه‌هایی تفاوت خاندان شاهی هخامنشی با مردم عادی را نوشته‌اند؟</p> <p>هرودوت و دیگر مورخان یونانی</p>
۱۷	<p>هرم اجتماعی دوران هخامنشی چگونه بود؟</p>
دوره اشکانیان	
۱۸	<p>جامعه‌ی ایران در دوران اشکانیان از چه گروه‌هایی تشکیل شده بود؟ گروه حاکم و توده‌های مردم عادی</p>
۱۹	<p>جامعه‌ی ایران در دوره‌ی اشکانیان شامل چه گروه‌هایی بود؟ (پرسش نمونه ۳)</p> <p>شامل گروه حاکم و توده‌های مردم عادی بود اعضای گروه حاکم خودبه دو دسته تقسیم می‌شدند در مرتبه اول اعضای خاندان شاهی و دیگر خاندان‌های قدرتمند قدیمی بودند که مهم‌ترین منصب‌های حکومتی، نظامی و سیاسی را در اختیار داشتند. توده مردم شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان حرف و بازرگانان بودند که چینی جنگ‌های پیاپی با دشمنان خارجی سبب گرد آمدن گروه چشمگیری از اسیران شده بود که در کارهای متخلف از آنها استفاده می‌شد.</p>
۲۰	<p>هرم اجتماعی سلسله اشکانیان چگونه بود؟</p>

۲۱ در دوره اشکانیان اعضای گروه حاکم به چند دسته تقسیم شده بودند ؟

اعضای گروه حاکم، خود، به دو دسته تقسیم می شدند. در مرتبه نخست اعضای خاندان شاهی و دیگر خاندان های قدرتمند قدیمی بودند که مهمترین منصب های سیاسی و نظامی مانند حکومت مناطق مختلف کشور و فرماندهی سپاه و عضویت در مجلس آن زمان را در اختیار داشتند

۲۲ در دوره اشکانیان توده مردم شامل چه گروه هایی بودند ؟

توده مردم شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان حرف و صنایع و بازرگانان بودند. همچنین جنگهای پیاپی با دشمنان خارجی موجب گردآمدن شمار چشمگیری از اسیران جنگی شده بود که در فعالیتهای کشاورزی، ساختمان سازی معادن شاهی و خدمات خانگی به کار گرفته می شدند

۲۳ در دوره اشکانیان چه عاملی موجب گرد آمدن شمار چشمگیری از اسیران جنگی شده بود؟ جنگهای پی در پی با دشمنان خارجی.

۲۴ در دوران اشکانیان اسیران جنگی در چه فعالیت های به کار گرفته میشدند؟

در فعالیتهای کشاورزی، ساختمان سازی، معادن شاهی و خدمات خانگی به کار گرفته میشدند

دوره ساسانیان:

۲۵ نظام طبقاتی جامعه ایران در عصر ساسانی تحت تاثیر چه عواملی گسترش یافت و تثبیت شد ؟

۱- تأسیس حکومت مرکزی قدرتمندی بود که خاندان ساسانی با توسعه تشکیلات اداری دیوانی به وجود آوردند. از این رو، قشر جدیدی به نام دبیران در این دور به طبقه حاکم افزوده شدند .
۲- رسمیت یافتن دین زرتشتی و افزایش نفوذ و اختیارات موبدان بود

۲۶ چه عاملی سبب شد که گروه جدیدی به نام دبیران در عصر ساسانی به طبقه حاکم افزوده شد ؟

تأسیس حکومت مرکزی قدرتمندی بود که خاندان ساسانی با توسعه تشکیلات اداری دیوانی به وجود آوردند. از این رو، قشر جدیدی به نام دبیران در این دور به طبقه حاکم افزوده شدند..

۲۷ توسعه تشکیلات اداری و دیوانی در دوره ساسانیان باعث افزوده شدن کدام قشر به طبقات حاکم شد؟ دبیران

۲۸ نظام طبقاتی دوره ساسانیان به چه اساسی استوار است؟

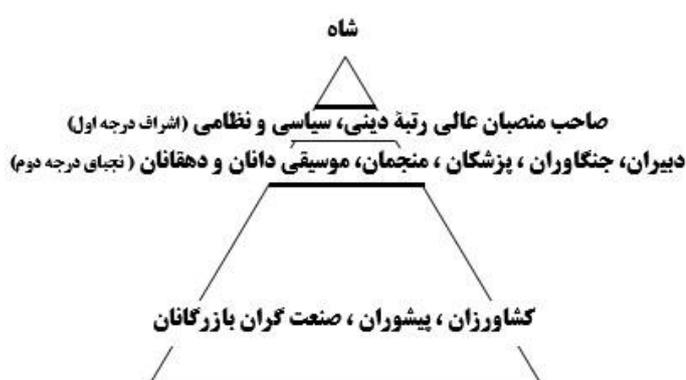
بر اصالت نسب و خون استوار بود. اشراف و بزرگان نسب و خون خود را برتر از نسب و خون مردم عادی میدانستند و برخورداری از امتیاز ویژه را حق مسلم خویش می شماردند

۲۹ تحرک اجتماعی در دوره ساسانی چگونه بود؟

تحرک اجتماعی و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر ممنوع و یا دست کم بسیار دشوار بود

۳۰ نظام اجتماعی ایران در دوره ساسانیان چه ویژگی هایی داشت؟ (پرسش نمونه ۴)

۱) نظام طبقاتی عصر ساسانی بر اصالت نسب و خون استوار بود اشراف و بزرگان نسب و خون خود را برتر از نسب و خون مردم عادی میدانستند و برخورداری از امتیازات ویژه را حق مسلم خویش می شمردند .
۲) حکومت ساسانی طبقات و قشرهای اجتماعی را به شدت زیر نظر داشت . در چنین جامعه ای تحرک اجتماعی و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر ممنوع و یا دست کم بسیار دشوار بود
۳) در دوران ساسانیان نابرابری های اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم افزایش چشمگیری داشت

۳۱	<p>در دوره ساسانیان نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم چگونه بود؟</p> <p>در دوره ساسانیان نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم یعنی خاندان ساسانی و اشرافیت سیاسی، نظامی و دینی وابسته به آن از یک سو توده مردم عادی از سوی دیگر افزایش یافت. طبقه فرادست و حاکم، در مقایسه با گذشته، گسترش چشمگیری یافت و در درون خود دارای مراتب و درجات متفاوت گردید..</p>
۳۲	<p>در دوره ساسانیان طبقه حاکم چه امتیازاتی داشتند؟</p> <p>اعضای این طبقه همچون قبل، صاحب مشاغل و مناصب عالیرتبه کشوری و لشکری و دارای زمین های فراوان بودند. اشراف زادگان فقط به امور جنگی، دیوانی، ورزشهای رزمی، شکار و بزم می پرداختند و معمولاً دیگر فعالیتها را دور از شأن و مقام خویش میدانستند. زنان این طبقه با نوع لباس و زیورآلات، از دیگر زنان متمایز بودند</p>
۳۳	<p>وضعیت طبقه فرودست یا عامه مردم در دوره ساسانی چگونه بود؟</p> <p>طبقه فرودست یا عامه مردم، شامل قشرهای مختلفی می شد که به صورت موروثی به فعالیتهای تولیدی و خدماتی مانند کشاورزی، دامداری، پیشه وری، تجارت و امثال آن مشغول بودند و بار سنگین مالیاتهای گوناگون را بر دوش می کشیدند</p>
۳۴	<p>در دوره ساسانیان، موبدان زرتشتی چگونه از نابرابری های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم دفاع می کردند؟</p> <p>دردوران ساسانیان موبدان زرتشتی مدافع نابرابریهای اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند و چنین وانمود میکردند که این تفاوتها و تمایزها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر موجب فاسد شدن جامعه میشود.</p>
۳۵	<p>در دوران ساسانیان نظام طبقاتی چگونه و از سوی چه کسانی مورد تایید و توجیه قرار می گرفتند؟ (به عبارت دیگر)</p> <p>دردوران ساسانیان موبدان زرتشتی مدافع نابرابریهای اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند و چنین وانمود میکردند که این تفاوتها و تمایزها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر موجب فاسد شدن جامعه میشود</p>
۳۶	<p>چرا در دوران ساسانیان موبدان زرتشتی مدافع نابرابری های اجتماعی و امتیاز طبقه حاکم بودند؟</p> <p>انان چنین وانمود می کردند که این تفاوت و امتیازها برای حفظ نظم و ثبات کشور لازم است و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر موجب فاسد شدن جامعه میشدند.</p>
۳۷	<p>هرم اجتماعی ایران در عصر ساسانی چگونه بود؟</p> <p>شاه، صاحب منصبان عالی رتبه دینی و سیاسی و نظامی(اشراف و نجبای درجه اول)، دبیران، جنگاوران، پزشکان، منجمان و موسیقی دانان و دهقانان (نجبای درجه دوم)، کشاورزان، پیشه وران، صنعتگران، بازرگانان.</p>
۳۸	<p>هرم اجتماعی سلسله ساسانیان چگونه بود</p> <div style="text-align: center;"> </div>
۳۹	<p>چه چیزی باعث شد که خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد؟</p> <p>در زمان پادشاهی قباد، جنبش بزرگی علیه نابرابری ها و تبعیض های اجتماعی و اقتصادی به رهبری مزدک پدید آمد. این جنبش، پایه های نظام طبقاتی ساسانی را به شدت لرزاند. از این رو، خسرو انوشیروان، پسر و جانشین قباد، برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی، اقداماتی انجام داد.</p>
۴۰	<p>کدام پادشاه ساسانی به اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی ناشی از جنبش مزدک پرداخت؟ خسرو انوشیروان</p>
۴۱	<p>جنبش مزدک چه پیامدهایی در جامعه ساسانی برجای گذاشت؟(پرسش نمونه ۵)</p> <p>این جنبش پایه های نظام طبقاتی جامعه ساسانی را به شدت لرزاند. لذا خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد که موجب شد قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه اول کاهش یافته و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شود</p>
۴۲	<p>اقدامات خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی ناشی از جنبش مزدک چه نتایج داشت؟</p>

	در نتیجه‌ی این اقدامات قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه‌ی اول کاهش یافت و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شد
	خانواده
۴۳	هسته‌ی اصلی جامعه‌ی آریایی نخست چه کسی بود؟ خانواده
۴۴	ویژگی‌های خانواده‌های آریایی‌های نخست چه بود؟ (۱) در آغاز بسیار گسترده بود و شامل پدر و مادر فرزندان و نوادگان برادران و خواهران عروس و دامادان عمو زادگان دایی زادگان و خاله زادگان و بستگان دیگر می شد. (۲) در این خانواده سلطه پدر بر اعضای آن نامحدود بود. (۳) پدر هم قاضی و هم مجری آداب و رسوم دینی و نگهبانی آتش خانه به حساب می آمد. (۴) مادر اگر چه اختیاراتی در حد اندازه‌ی پدر نداشت اما بانوی خانه محسوب می شد و مورد احترام همه بود. (۵) در خانواده‌ی کهن ایرانی، ازدواج درون گروهی بود و اعضای خانواده تحت نظارت پدر، با یکدیگر پیمان ازدواج می بستند (۶) اقتصاد خانواده به صورت معیشتی بود و دسترنج تمام افراد خانواده برای رفع نیاز مندی‌های مشترک مصرف می شد. (۷) دارایی‌های خانواده که در اختیار پدر قرار داشت، قابل تقسیم و یا انتقال نبود و پس از مرگ او در اختیار پسر ارشد به عنوان رئیس جدید خانواده قرار می گرفت
۴۵	در نظام آریایی، پدر و مادر در خانواده چه نقشی داشتند؟ در این خانواده، سلطه پدر بر اعضای آن نامحدود بود. پدر هم قاضی حساب می شد و هم مجری آداب و رسوم دینی و نگهبان آتشیخانه به حساب می آمد. مادر اگر چه اختیاراتی در حد و اندازه پدر نداشت، اما بانوی خانه محسوب می شد و مورد احترام همه بود
۴۶	ازدواج در خانواده کهن ایرانی چگونه بود؟ در خانواده کهن ایرانی، ازدواج درون گروهی بود و اعضای خانواده تحت نظارت پدر، با یکدیگر پیمان ازدواج می بستند
۴۷	اقتصاد خانواده آریایی‌ها به چه شکل بود؟ اقتصاد خانواده هم به صورت معیشتی بود و دسترنج تمام افراد خانواده برای رفع نیاز مندی‌های مشترک مصرف می شد. دارایی‌های خانواده که در اختیار پدر قرار داشت، قابل تقسیم و یا انتقال نبود و پس از مرگ او در اختیار پسر ارشد به عنوان رئیس جدید خانواده قرار می گرفت
۴۸	خانواده‌ی گسترده تا چه زمانی تداوم داشت؟ هخامنشی
۴۹	در ایران باستان چرا بعد از دوران هخامنشی خانواده گسترده به خانواده کوچک تر و محدود تر تبدیل شد؟ خانواده گسترده تا عهد هخامنشی تداوم داشت، اما پس از آن تحت تأثیر عوامل اقتصادی و اجتماعی، به تدریج کوچکتر و محدودتر شد. همچنین با گسترش شهرها مخصوصاً در دوره‌ی ساسانیان بخشی از خانواده‌های روستایی به شهر مهاجرت کردند و در پیشه‌های گوناگونی اشتغال یافتند بدین گونه خانواده‌ی بزرگ با املاک و دارای‌های مشترک به تدریج به خانواده‌های کوچک تر با اموال مستقل تجزیه شد
۵۰	در نظام آریایی، چگونه دامنه اختیارات و قدرت پدر در خانواده کاهش یافت؟ مثال بزنید. با توسعه تشکیلات حکومتی و گسترش قشرهای اجتماعی، دامنه اختیارات پدر در خانواده کاهش یافت. برای نمونه، تشکیلات قضایی و قشر روحانیان، بخشی از اختیارات پدر مانند قضاوت و اجرای مراسم و تشریفات دینی را بر عهده گرفتند
	زنان
۵۱	جایگاه و حقوق زنان به عنوان نیمی از جامعه در دوران باستان تحت تأثیر چه بود؟ تحت تأثیر آموزه‌های دین زرتشتی و فرهنگ عمومی
۵۲	وضعیت زنان در جامعه آریایی چگونه بود؟ جایگاه و حقوق زنان، به عنوان نیمه‌ی جامعه در دوران باستان، تحت تأثیر آموزه‌های دین زرتشتی و فرهنگ عمومی قرار داشت. در قسمت‌های از کتاب اوستا که منسوب به زرتشت است تفاوت چندانی میان مرد و زن وجود ندارد و شعار اصلی زرتشت یعنی گفتار نیک، کردار نیک و پندار نیک به یکسانی برای زن و مرد توصیه شده است. تنها در بخشی‌هایی از اوستا که احتمالاً در زمان ساسانیان توسط موبدان تدوین شده موقعیت اجتماعی زن پایین تر از مرد قرار می‌گیرد.
۵۳	در جامعه آریایی، دین زرتشت چه دیدگاهی در باره زنان دارد؟ (به عبارت دیگر) جایگاه و حقوق زنان، به عنوان نیمه‌ی جامعه در دوران باستان، تحت تأثیر آموزه‌های دین زرتشتی و فرهنگ عمومی قرار داشت. در

	<p>قسمت های از کتاب اوستا که منسوب به زرتشت است تفاوت چندانی میان مرد و زن وجود ندارد و شعار اصلی زرتشت یعنی گفتار نیک ، کردار نیک و پندار نیک به یکسانی برای زن و مرد تو صیبه شده است. تنها در بخشی هایی از اوستا که احتمالاً در زمان ساسانیان توسط موبدان تدوین شده موقعیت اجتماعی زن پایین تر از مرد قرار میگیرد.</p>
۵۴	<p>در کدام بخش اوستا جایگاه زن پایین تر از مرد آمده است؟ در بخشی هایی از اوستا که احتمالاً در زمان ساسانیان توسط موبدان تدوین شده موقعیت اجتماعی زن پایین تر از مرد قرار میگیرد.</p>
۵۵	<p>دو خصلت و ویژگی زن خوب در دین زرتشتی را نام ببرید؟ پارسایی و عفت</p>
۵۶	<p>لوح های گلی کشف شده از تخت جمشید بیانگر چه مسائلی در مورد زنان دوره ی هخامنشیان است؟ بیانگر آن است که در زمان هخامنشیان زن و مرد در کنار هم با حقوق برابر کار می کردند. تعدادی از کارکنان کارگاه های شاهی را زنان تشکیل می دادند و حتی مدیریت برخی از این کارگاه ها را بر عهده داشته اند و مردان زیر دست آنان کار میکردند</p>
۵۷	<p>موقعیت اجتماعی و حقوقی زنان در عصر ساسانی چگونه بود؟ در باره موقعیت اجتماعی و حقوقی زنان در عصر ساسانی، اطلاعات بیشتری به جای مانده است. تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام های بوران (پوران) و آزرمی دخت بر تخت سلطنت نشستند. اینان از جمله نخستین شاهان زن یکی از بزرگترین حکومت های جهان باستان هستند. در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، مطالب و گزارش هایی وجود دارد که دلالت بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در آن دوران می کند؛ از جمله اینکه زن حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت و میتواند درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد. همچنین زن میتواند در دادگاه، برای دریافت حقوق خود، اقامه دعوا کند</p>
۵۸	<p>اهمیت و جایگاه زنان در دوره ساسانی چگونه بود؟ (به عبارت دیگر) در باره موقعیت اجتماعی و حقوقی زنان در عصر ساسانی، اطلاعات بیشتری به جای مانده است. تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام های بوران (پوران) و آزرمی دخت بر تخت سلطنت نشستند. اینان از جمله نخستین شاهان زن یکی از بزرگترین حکومت های جهان باستان هستند. در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، مطالب و گزارش هایی وجود دارد که دلالت بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در آن دوران می کند؛ از جمله اینکه زن حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت و میتواند درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد. همچنین زن میتواند در دادگاه، برای دریافت حقوق خود، اقامه دعوا کند</p>
۵۹	<p>کدام یک از زنان خاندان شاهی در دوره ی ساسانی بر تخت سلطنت نشستند؟ تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام های پوران دخت و آزرمی دخت بر تخت سلطنت نشستند</p>
۶۰	<p>در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ی ساسانی و قرون نخستین اسلامی چه مطالب و گزارش های در مورد حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان آمده است؟ از جمله اینکه زن حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت و میتواند درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد. همچنین زن میتواند در دادگاه به سود خود اقامه دعوا کند</p>
جشن و سوگواری	
۶۱	<p>جشن های ایران باستان با کدام فعالیت های مردم ایران پیوند تنگاتنگی داشت و ویژگی آن چه بود؟ این جشنها پیوند تنگاتنگی با باورهای دینی و زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مردم ایران، به ویژه فعالیت های کشاورزی داشت. ویژگی برجسته جشن های باستانی، عبادت و شکرگزاری به درگاه خداوند بزرگ بود</p>
۶۲	<p>ویژگی برجسته ی جشن های ایران باستان چه بود؟ عبادت و شکرگزاری به درگاه خداوند بزرگ</p>
۶۳	<p>مشهورترین جشن های ایران را نام ببرید؟ گاهنبارها، نوروز، مهرگان، سده</p>
۶۴	<p>گاهنبار چه بودند؟ گاهنبارها عبارت بودند از شش جشن که به شکرانه آفریده شدن عناصر اصلی خلقت: آسمان، آب، زمین، گیاه، جانوران و انسان، در شش وقت معین از ماه های سال برگزار می شد</p>
۶۵	<p>از جشن های ایران باستان ، جشن نوروز را توصیف کنید؟ جشن نوروز از کهنترین جشن های ایرانی است که به جمشید، نخستین پادشاه افسانه های ایران نسبت داده می شود. ایرانیان و ملت های هم فرهنگ با آنان، همچنان نوروز را گرامی داشته و با آداب و رسوم ویژه ای جشن میگیرند</p>

۶۶	ایرانیان نوروز را به چه کسی نسبت می دهند؟ جمشید.
۶۷	برگزاری جشن های گوناگون در ایران باستان چه پیامدی مثبتی برای مردم داشت؟ فرصتی برای مردم بود که ضمن شادی تفریح و معاشرت با یکدیگر، وفاداری خود را به پادشاه ابراز کنند
۶۸	جشن های ایران باستان چه تاثیری بر جامعه داشت؟ تاثیر زیادی بر اتحاد، و تقویت هویت جمعی ایرانیان در طول تاریخ داشته است
۶۹	ایرانیان باستان چه دیدگاه و عملکرد در مراسم سوگواری داشتند؟ ایرانیان باستان علاوه بر گرامیداشت جشن ها، مراسم سوگواری برای مردگان را نیز با آداب و تشریفات ویژه ای برگزار می کردند. در مراسم سوگواری گذشتگان، ضمن خواندن دعا، نیکی های شخص از دنیا رفته را یادآوری می کردند. ایرانیان احترام خاصی برای ارواح پدران و مادرانشان قائل بودند؛ از این رو، در برخی از جشنها، مراسم ویژه ای را برای آرامش روح آنان انجام می دادند
۷۰	در مراسم سوگواری در گذشتگان در ایران باستان چه کارهایی صورت گرفت؟ ضمن خواندن دعای نیکی های شخص از دنیا رفته را یادآوری می کردند
۷۱	چرا ایرانیان در برخی از جشنها مراسم ویژه ای را برای آرامش ارواح پدران و مادرانشان برگزار می کردند؟ جهت احترام خاصی که برای آنها قایل بودند
۷۲	ایرانیان باستان برای احترام به روح پدران و مادرانشان چه کار انجام دادند؟ در برخی جشن ها مراسم ویژه ای را برای آرامش ارواح پدران و مادران انجام می دادند

درس ۱۲: سوالات آزمون چهارگزینه ای

۱	ویژگی برجسته جشن های باستانی ایران چه بود؟ الف: قربانی کردن حیوانات ب: ابراز وفاداری به پادشاه ج: عبادت و شکرگزاری د: استفاده از موسیقی در جشن ها
۲	کدام جشن ، به جمشید ، نخستین پادشاه افسانه ای ایران ، نسبت داده شده است؟ الف: مهرگان ب: سده ج: نوروز د: گاهنبارها
۳	در خانواده کهن ایرانی ، دارایی های خانواده ، پس از مرگ پدر ، چه وضعیتی پیدا می کرد؟ الف: در اختیار پسر بزرگ خانواده قرار می گرفت. ب: بین فرزندان پسر و دختر ، تقسیم می شد. ج : در اختیار مادر خانواده قرار می گرفت . د: فقط در بین فرزندان پسر ، تقسیم می شد
۴	در کدام یک از حکومت های ایران باستان ، زنان توانستند به پادشاهی برسند؟ الف: ماد ب: هخامنشیان ج: اشکانیان د: ساسانیان
۵	کدام گزینه درباره طبقات اجتماعی دوران ساسانیان نادرست است؟ الف: در آن دوره ، نابرابری های اجتماعی میان طبقه حاکم و توده مردم عادی افزایش یافت. ب: طبقه فرادست و حاکم در عصر ساسانی گسترش چشمگیری یافت. ج: طبقه فرادست و حاکم در درون خود در زمان ساسانیان ، دارای مراتب و درجات متفاوت شد. د: توده مردم در نتیجه اعتراضات ، بخشی از مناصب کشوری و لشکری را صاحب شدند
۶	وجود قشرهای سه گانه آریایی در آغاز ، معرف کدام گزینه زیر بود؟ الف: وجود نابرابری های اقتصادی و اجتماعی ب: نوعی تقسیم کار و دسته بندی حرفه ای ج: پیوندهای خانوادگی و قبیله ای د: وجود مشترکات فرهنگی
۷	در هرم اجتماعی دوره هخامنشیان ، پایین تر از طبقه خاندان شاهی و صاحب منصبان عالی رتبه سیاسی و نظامی ، چه کسانی قرار می گرفتند؟ الف: نجبای درجه اول ب: نجبای درجه دوم ج: توده مردم د: دبیران
۸	نتیجه اصلاحات خسرو انوشیروان ساسانی چه بود؟ الف : قدرت و نفوذ نجبای درجه اول افزایش یافت و از قدرت و نفوذ نجبای درجه دوم کاسته شد.

	<p>ب: از قدرت و نفوذ خاندان شاهی کاسته شد و توده مردم از تحرک اجتماعی برخوردار شدند.</p> <p>ج: از قدرت و نفوذ موبدان کم شد اما خاندان شاهی همچنان نفوذ و قدرت خود را حفظ کردند.</p> <p>د: قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درباری درجه اول کم شد و قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم زیاد شد.</p>
۹	<p>جایگاه و حقوق زنان در ایران باستان ، تحت تاثیر چه عواملی قرار داشت؟</p> <p>الف: اوضاع اجتماعی جامعه و نوع معیشت مردم در هر دوره</p> <p>ب: قوانین حقوقی مربوط به زنان و نوع اجرای این قوانین</p> <p>ج: باورهای عامیانه در مورد جایگاه زنان و پیشینه تاریخی این باورها</p> <p>د: فرهنگ عمومی و آموزه های دین زرتشت</p>
۱۰	<p>در خانواده کهن ایرانی ، دارایی های خانواده ، پس از مرگ پدر ، چه وضعیتی پیدا می کرد؟</p> <p>الف: در اختیار پسر بزرگ خانواده قرار می گرفت . ب: بین فرزندان پسر و دختر ، تقسیم می شد.</p> <p>ج: در اختیار مادر خانواده قرار می گرفت . د: فقط در بین فرزندان پسر ، تقسیم می شد.</p>
۱۱	<p>در دوران هخامنشیان ، چه کسانی به حکومت شهربی ها منصوب گردیدند؟</p> <p>الف: اشراف پارسی</p> <p>ب: فرماندهان ارتش</p> <p>ج: اعضای خاندان های بزرگ</p> <p>د: اشراف پارسی و مادی</p>

درس ۱۲: پرسشهای پایانی

۱	<p>نظام اجتماعی جامعه نخستین آریایی چگونه بود؟</p> <p>اقوام آریایی به صورت قبیله ای زندگی می کردند و کسانی که از نظر نژاد ، زبان و باورهای دینی مشترک بودند درون یک قبیله قرار می گرفتند . هر قبیله شامل چند طایفه بود و طایفه نیز خود به چندین خانواده بزرگ تقسیم می شد.</p> <p>در کنار این رده بندی قبیله ای ، نوعی تقسیم بندی اجتماعی سه گانه بر اساس شغل و پیشه افراد هم وجود داشت که در آن افراد به سه قشر روحانیون ، جنگیان ، کشاورزان و شبانان تقسیم شده بودند</p>
۲	<p>در نظام اجتماعی جامعه ایرانی در دوره هخامنشیان ، چه تغییر و تحولاتی ایجاد شد؟</p> <p>در زمان هخامنشیان بدلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی ، نابرابری های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت . در این دوران خاندان های بزرگ شاهی از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری ، فرماندهی ارتش و سایر مناصب مهم حکومتی منصوب می شدند ، ثروت و زمین های زیادی داشتند و امتیازات ویژه ای برخوردار بودند که دیگران از آن محروم بودند. تفاوت و نابرابری های اجتماعی و اقتصادی عصر هخامنشیان در خوراک ، پوشاک ، آداب معاشرت ، تحصیل و... نمود داشت</p>
۳	<p>جامعه ایران در دوره اشکانیان شامل چه گروه هایی بود؟</p> <p>شامل گروه حاکم و توده های مردم عادی بود اعضای گروه حاکم خودبه دو دسته تقسیم می شدند در مرتبه اول اعضای خاندان شاهی و دیگر خاندان های قدرتمند قدیمی بودند که مهم ترین منصب های حکومتی ، نظامی و سیاسی را در اختیار داشتند. توده مردم شامل کشاورزان ، شبانان ، صاحبان حرف و بازرگانان بودند چینی جنگ های بیابانی با دشمنان خارجی سبب گرد آمدن گروه چشمگیری از اسیران شده بود که در کارهای متخلف از آنها استفاده می شد</p>
۴	<p>نظام اجتماعی ایران در دوره ساسانیان چه ویژگی هایی داشت؟</p> <p>۱) نظام طبقاتی عصر ساسانی بر اصالت نسب و خون استوار بود .</p> <p>۲) اشراف و بزرگان نسب و خون خود را برتر از نسب و خون مردم عادی می دانستند و بر خورداری از امتیازات ویژه را حق مسلم خویش می شمردند</p> <p>۳) حکومت ساسانی طبقات و قشرهای اجتماعی را به شدت زیر نظر داشت . در چنین جامعه ای تحرک اجتماعی و رفتن از طبقه ای به طبقه دیگر ممنوع و یا دست کم بسیار دشوار بود</p> <p>۴) در دوران ساسانیان نابرابری های اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم افزایش چشمگیری داشت</p>
۵	<p>جنبش مزدک چه پیامدهایی در جامعه ساسانی برجای گذاشت؟</p> <p>این جنبش پایه های نظام طبقاتی جامعه ساسانی را به شدت لرزاند لذا خسرو انوشیروان برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد که موجب شد قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه اول کاهش یافته و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شود</p>

اسدی اقدم